

Things store Flertal af Hensyn til Grundlovens Bestemmelse om Forsamlingsforbud, kunne blive fjernede, og jeg kan ikke se Andet end — det tror jeg, indtil jeg hører det Modfatte — at det er Regjeringens Willie. — Med Hensyn til hvad der igaar kom frem fra det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), idet han bemærkede, at det f. Ex. kunde forbydes at holde Møder et enkelt Sted, er det ogsaa klart, at en saadan Indskrænkning med Hensyn til Forsamlings Afholdelse lige omkring de Steder, hvor der holdes Gudstjeneste, kan finde Sted, uden at man kommer i Strid med Forsamlingsfriheden? thi Ingen tvivler om, at Politiet eller det Offentlige er berettiget til nu ligesom før Grundloven at affpærre visse Distrikter i Byerne og paa Landet, hvor det forbydes Folk at komme hen; den Overhøjhedsret har det Offentlige, at det kan paabyde en midlertidig Affpærring af en Eiendom. Det er os kun om at gjøre, at Forsamlingsfriheden ikke bliver indskrænket; men Enhver kan sige sig selv, at det ikke er os om at gjøre at holde Forsamlinger lige udenfor Kirke døren. Jeg kan altsaa ikke se Andet, end at Thingets store Flertal maa være enigt om, at det ikke her gaar an at gaa videre paa den Bei, som indskrænker Forsamlingsfriheden. Hvad enten man nu mener, at de juridiske Anstuelser, som ere komne frem fra den ene eller fra den anden Side, ere rigtige, maa vi se at komme ud derover, og paa den anden Side kan Regjeringen ikke have nogen Interesse af at lægge dette Lovforslag Hindringer i veien ved ikke at opfylde de Ønsker, der i saa Henseende ere tilstede. Hertil skal jeg indskrænke mig.

Formanden (Krabbe): Naar det ærede Medlem ved en personlig Henvendelse til det ærede Medlem for Hissed Amts 2den Valgkreds (Sagd) brugte et noget mindre hensynsfuldt Udtryk, ønsker jeg, at dette maa blive uden Virkning i den senere Forhandling.

Justitsministeren (Nellemann): Jeg skal begynde med nogle almindelige Bemærkninger angaaende et Par Spørgsmaal, som have spillet en fremragende Rolle i den Debat, der hidtil er bleven ført her i Salen, angaaende dette Lovforslag. Jeg skal da først dvæle nogle Øieblikke ved den Betragtningssmaade, som fra en vis Side er kommen frem, nemlig at man ved denne Lov skulde gjøre Skridt til at tilveiebringe en Svile-dagslov for Arbejderklasserne, som kunde sikkre dem i det Mindste een af Ugens 7 Dage til deres Rekreation og til at leve sammen med deres Egne i Hjemmet. Jeg misliker aldeles ikke dette Dieneds Betydning, men jeg vil med Hensyn hertil alene gjøre den formelle Bemærkning, at, forsaavidt Sagen skulde tages paa denne Maade, og naar Spørgsmaalet bringes ind paa dette Oebeh, slipper det ud fra min Competence som Ju-

stitsminister og kommer ind under Indenrigsministeren, saaledes altsaa, at en Lov af denne Bessaffenhed ikke vilde kunne emanere gennem det Ministerium, som jeg for Tiden har den Ære at forestaa. Dernæst vil jeg tilføie, at, affet fra denne formelle Indvending, er jeg heller ikke i Realiteten — det bekjender jeg — tilstrækkelig forberedt til at drøfte dette Spørgsmaal under denne Lovs Behandling, fordi jeg tror, at det er et meget vanskeligt Spørgsmaal, som fremkalder en Række af Overveielser, til hvilke det ikke kan nytte at gaa, uden at man har Veiledning af Sagkyndige og Veiledning af Mænd, der repræsenterer de Interesser, som nærmest versere under denne Sag. Jeg lægger ikke nogen Bægt paa, at Arbejderkommissionen netop skal være denne sagkyndige Autoritet; men jeg vil kun fremhæve dette, at jeg i det Mindste ikke tiltrov mig Evne til med de Forudtæninger, jeg er i Besiddelse af, at danne mig nogen afgjørende Mening om dette Spørgsmaal, forinden der foreligger saadanne Udtalelser fra Sagkyndiges Side, som jeg anser for at være nødvendige til Veiledning i saa Henseende. Jeg tror, at det er et meget vanskeligt Spørgsmaal, og at det ingenlunde gaar an saaledes uden videre at forbyde Søndagsarbejde i Almindelighed. Jeg tror heller ikke, at man nogetsteds er gaaet saavidt endnu. Man har forstøgt andetsteds at forbyde Søndagsarbejde af Kvinder og Børn, men at forbyde Søndagsarbejde af vogne Mænd fuldstændig, har man neppe povet at gjøre. Der er visse Industriegrene, med hvis Diened dette vistnok overhovedet vilde være uforeneligt, og dernæst tror jeg ogsaa, at det fra Arbeidets økonomiske Interesses Synspunkt vilde være en meget mislig Foranstaltning. Jeg kan nemlig ikke erkjende, at man rolig kunde slaa een Arbejdsdag af om Ugen, og at Arbejderne, desuagtet ikke vilde miste noget af sin Indtægt. Jeg tillægger mig forestien ikke tilstrækkelig nationaløkonomisk Indsigt til saaledes ganske i Almindelighed at dømme om dette Spørgsmaal; men jeg synes, at ganske simple Betragtninger maa sige Enhver, at i mangfoldige Arter af Industri vil det ikke kunne lade sig gjøre. Jeg vil sætte det Exempel, at en Skotøisfabrik producerer 100 Par Sko om Dagen, altsaa 700 Par Sko om Ugen, hvis den arbejder om Søndagen, men kun 600 Par, hvis den ikke arbejder om Søndagen. Jeg tror rigtignok ikke, at man, fordi en saadan Skotøisfabrik afflaffede Søndagsarbejde, kunde være siller paa, at den for sine 600 Par Sko vilde faae endog saa kun tilnærmelsesvis det Samme som for de 700, og man kan vist ikke slaa sig til No med den Betragtning, at en saadan Fabrik tjener nok alligevel til at kunne taale denne Ufgang i sin Bruttoindtægt. Der er jo mange Omstændigheder, der ville forhindre det, fordi mange Arter af Fabrikindustri konkurrerer med Haandværk, og med Hensyn til Haandværk vil en saadan almindelig Svile-